

Plán péče o přírodní památku
Bažantnice v Satalicích



Červenec 1999

Magistrát hl. m. Prahy
odbor životního prostředí
Mariánské nám. 2
Praha 1 /8/

Plán péče o přírodní památku

Bažantnice v Satalicích

2000 - 2009

Červenec 1999

Plán péče o přírodní památku

Bažantnice v Satalicích

(Plán péče je zpracován v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb. a obsahuje náležitosti stanovené § 10 vyhlášky č. 395/92 Sb.)

Objednatel: Magistrát hl. m. Prahy
Odbor životního prostředí

Zhotovitel: Ing. Jiří Dostálek, CSc.
Dobřejovická 119
252 43 Průhonice

Spolupráce: RNDr. Tomáš Frantík, CSc.
RNDr. Jiří Sádlo, CSc. (zejm. část 2.)

OBSAH:

	St
1. Základní údaje (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. a).....	4
2. Charakteristika území se zřetelem k hlavnímu předmětu ochrany (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. b).....	5
3. Současné negativní vlivy a možnosti dalšího ohrožení (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. c).....	8
4. Rozbor současného stavu porostů (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 4, písm. a).....	8
5. Stanovení hlavních směrů a technologických postupů řízení vývoje pro základní jednotky – soubory lesních typů (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 4, písm. b).....	8
6. Rámcové směrnice způsobů řízení vývoje lesních porostů.....	9
7. Plán péče podle jednotlivých porostních skupin	10
8. Plán péče pro území mimo lesní půdní fond (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 5, písm. a, b).	11
9. Návrh na technické zabezpečení a vybavení území pro účely vědecko-výzkumného a výchovného využití (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 6).....	11
10. Zamezení nebo minimalizace nežádoucích vlivů okolí (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. a)	11
11. Návrh opatření k uchování takových vývojových stadií ekosystému, jež jsou potřebné k zachování druhové rozmanitosti (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. b).....	11
12. Návrh na odstranění nežádoucích objektů, zařízení, skládek apod. (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. c).....	12
13. Návrh na usměrnění hospodářského či jiného využívání území (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. d).....	12
14. Návrh na využití území pro vědecko-výzkumné a osvětové účely (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. e).....	12
15. Návrh praktických opatření, zajišťujících ochranu území (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. f, g).....	12
16. Předběžné finanční vyčíslení nákladů na uskutečnění navržených opatření (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. d).....	12
Použitá literatura a podklady.....	13

Přílohy

Příloha 1: Mapa plánu péče podle porostních skupin

Příloha 2: Fotodokumentace

1. Základní údaje (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. a)

Kategorie CHÚ:	přírodní památka
Vyhlášení:	23. 4. 1951, výnos MŠVU (Ministerstva školství, věd a umění) č. 91.629/51 - IV/5
Územní celek:	hl. město Praha
Katastrální území:	Satalice
Parcelní čísla:	katastrální území Satalice: 925, 924
Celková výměra:	15,6796 ha
Ochranné pásmo je společné s PR Vinořský park (parcelní č.):	katastrální území Satalice: 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 926, 927, 928, 929, 930, 931 katastrální území Vinoř: 204/1, 204/2, 204/3, 204/4, 206/1, 263/7, 269, 271, 274/1, 274/2, 280, 272, 284, 327, 328
Celková výměra ochranného pásma:	140,1648 ha
Uživatel a vlastník:	Lesní porosty spravují Lesy ČR, LS Mělník, polesí Újezd nad lesy.
Hlavní motiv ochrany:	Zachování listnatého lesa jako biotopu dřevních druhů hmyzu
Platnost dosavadního lesního hospodářského plánu (LHP):	1. 1. 1992 – 31.12. 2001

2. Charakteristika území se zřetelem k hlavnímu předmětu ochrany (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. b)

Hlavní předmět ochrany

- **Zachování lužního lesa** (*Pruno-Fraxinetum*) s přirozenou dynamikou, starými resp. odumírajícími stromy a dřevem padlých stromů jako **biotopu dřevního hmyzu** a dutinového ptactva. V území je velmi hodnotná entomofauna, především brouci vývojově vázaní na dřevo stromů, z území je uváděno několik první nálezů pro ČR

Další předměty ochrany

- Spolu s navazujícím Vnořským parkem jde o zachovalý segment **komponované barokní krajiny** (lesy propojené alejemi)
- Jeden z posledních lesních celků v silně antropicky destruované krajině Jenštejské plošiny a v suburbánním prostoru Prahy. Spolu s Vnořským parkem jde o srovnávací biogeografickou lokalitu oproti dalším lesním celkům - lesu Vidrholci a Xaverovskému háji (mezofytikum), parku v Měšicích a lesům u Báště (termofytikum).
- Příklad **vývoje druhotného lesa** na pseudočernozemi české starosídelní oblasti, příklad migrace lesních druhů na různě starých zalesněných plochách (Vnořský park x Obora x Smrčák).

Přírodní poměry chráněného území a jeho pozice v okolní krajině:

Chráněné území leží v nadmořské výšce 265–275 m n.m., v rovinatém terénu Pražské plošiny, na severovýchodním okraji území Prahy. Geologické podloží tvoří sprašový příkrov na opukách a pískovcích křídové plošiny (svrchní křída - cenoman). Klimaticky patří území k mírně teplé, mírně suché podoblasti B₂. Průměrné roční teploty dosahují 8,4 °C, průměrné roční srážky 528 mm (ve vegetační sezóně 345 mm). Nejteplejším měsícem roku je červenec s průměrnou teplotou vzduchu 18 °C, ve kterém spadne současně nejvíce srážek (75 mm – stanice Vnoř).

Území leží v pramenné oblasti přítoku Vnořského potoka. V současnosti jím neprotéká žádná vodoteč a území je trvale bez záplav. Ke snížení vodnatosti došlo s největší pravděpodobností svedením prameniště do kanalizace. V minulosti byl terén, zejména v JZ části, mnohem vlhčí. Podle pamětníků se v lese po deštích a při tání ještě v polovině 20. století držela místy voda. V lese jsou zachovány zbytky vodních příkopů s mostky, je tu i zbytek retenčního systému návesního rybníčka. Jedná se pravděpodobně o pozůstatky staré selské drenáže

Květena této oblasti patří k fyto geografickému okresu Pražská plošina, podokresu Jenštejská tabule. Jde o okraj termofytika, zatímco poměrně blízké lesy u Xaverova a Klánovic již odpovídají mezofytiku. V oblasti Jenštejské tabule se již projevují slabé vlivy středního Polabí (např. přítomnost druhu *Circaea lutetiana*, který roste i v posuzovaném chráněném území). Jiné charakteristické prvky Jenštejské plošiny (Skalický 1985) se ve zkoumaném území neuplatňují (např. společenstva svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati* či jiná teplomilná nelesní společenstva na spraši).

Okolní krajina je silně a dlouhodobě antropicky ovlivněna. Jde o starosídelní oblast odlesňovanou už od neolitu. V blízkosti sousední obce Vnoř bylo nalezeno osídlení ze starší doby bronzové, kultury únětické (ca 2000 let před n. l.) a zbytky blíže neprozkoumaného hradiště ze slovanského období (ca 8 stol. po n. l.), které leží na nevysokém ostrohu v jižní části Vnořského parku. Toto staré osídlení zásadním způsobem ovlivňovalo celou krajinu a její vegetaci. Lesní porosty byly v této oblasti pravděpodobně odstraněny velmi záhy a bohatá půda využívána zemědělsky.

Během středověku se oblast stala součástí agrární základny Prahy, což dále podminilo převažující nelesní vývoj. Podle orientační makrozbytkové analýzy sedimentů v nivě potoka ve Vnořském parku (P. Pokorný, nepubl. data) byl zde rybník nebo spíše kaskáda rybníků, jejichž výtopa sahala až do rozvětvení údolí pod Hradištěm. Podložní slatinné sedimenty nám představují zemědělskou krajinu, s četnými ruderály (blín, merlík zkřížený), silně odlesněnou (nebyly ani zjištěna jinak téměř všudypřítomná semena břízy).

V současnosti je okolní krajina zčásti periferií Prahy, zčásti intenzivně zemědělsky využívanou agrární krajinou, v níž v posledním půlstoletí zanikla i naprostá většina prvků tradiční zemědělské krajiny. Krajina představuje v širším okolí poslední pozůstatky barokních úprav, které vycházely hlavně z přírodních poměrů a velikosti polí. V této oblasti byly predisponovány zejména existující sítě vodotečí a pramenišť vázaných na vývěry křídových vod.

Potenciální přirozená vegetace území

Pojem potenciální přirozená vegetace znamená vegetaci, která by pokrývala území v případě, že by nebylo ovlivněno činností člověka. Mapovaná skladba vegetace je optimálním cílovým stavem, který je v rovnováze s abiotickými podmínkami prostředí, proto jde o výchozí data pro návrh druhové skladby dřevin pro přírodě blízké lesní porosty.

Podle rekonstrukční geobotanické mapy (Kubíková 1992) bylo území tvořeno střemchovou jaseninou (*Pruno-Fraxinetum*). To je lužní les širokých potočních niv a okolí pramenišť, který se vyskytuje převážně v planárním až kolinním stupni (převážně 220–320 m n.m.), v Cechách zejména v Polabí, kde navazuje na polohy úvalových luhů (Neuhauslová et al. 1998).

Na stavbě přirozených porostů společenstva se velmi výrazně podílejí druhy stromového, keřového i bylinného patra, jen role mechového patra je zanedbatelná. Dominantní dřevinou je jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), někde též olše lepkavá (*Alnus glutinosa*). Přimíšen bývá dub letní (*Quercus robur*), střemcha hroznovitá (*Padus racemosa*), řidčeji javor mléč (*Acer pseudoplatanus*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*). V dobře vyvinutém keřovém patře jsou zastoupeny střemcha hroznovitá (*Padus racemosa*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*), meruzalka srstka (*Grossularia uva-crispa*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a bez černý (*Sambucus nigra*). Časté jsou též javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*), meruzalka červená (*Ribes rubrum*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), líska obecná (*Corylus avellana*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*).

V bylinném patře se kombinují hlavně vysoké nitrofilní byliny a druhy hájové.

Flóra a fauna chráněného území

(inventarizační průzkumy Pražského střediska Památkové péče a ochrany přírody a nepublikované botanické údaje J. Sádla):

Vyšší rostliny:

Ze vzácnějších druhů byly zjištěny violka divotvárná (*Viola mirabilis*), kříženec violek *V. x perplexa* (= *V. reichenbachiana* x *riviniana*), křivatec nejmenší (*Gagea minima*) a čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*). Další druhy jsou uvedeny v odstavci o vegetaci území.

Nižší rostliny:

Speciální bryologický a mykologický průzkum nebyl proveden, lze předpokládat výskyt vzácnějších dřevních druhů hub, za zmínku stojí výskyt vatovce obrovského (*Langermannia gigantea*).

Brouci:

(P. Veselý, 1990, M. Dvořák, 1963): Ze střevlíkovitých byly zjištěny jen běžnější druhy, zajímavý je hojný výskyt druhů r. *Dromius* a *Calodromius* vázaných na staré stromy. Řada velmi vzácných druhů byla zjištěna z jiných čeledí, zejména z drabčíkovitých – v mnoha případech šlo o první nálezy v Praze a jedny z prvních v Čechách nebo tehdejší Československu. Z tohoto hlediska je lokalita **srovnatelná s horskými pralesními rezervacemi typu Boubína** a v rámci Prahy unikátní. Jde zejména o druhy vázané na staré stromy (např. *Quedius brevicollis*, *Q. maurus*), mravence (např. *Zyras hawortii*, *Euryusa sinuata*) a na materiál v norách drobných obralovců (*Oxypoda spectabilis*, *Aleochara cuniculus*) a na vlhké biotopy (*Gymnusa variegata*).

Motýli:

(Petr Záruba, 1979–1980): Zjištěn velmi hojný výskyt motýlů vázaných na listnatý les a výskyt některých druhů vázaných na odpadní látky z ptačích hnízd; ze vzácných druhů zjištěny *Lampronia luzella*, *L. capitella*, *Psyche betulina*, *Scardia polypori*, *Tynea semifulvela*, *Nemapogon picarellus*, *Pryas curticellus*, *Decophora bractea*, *Polyplocia ridens*, *Furcula bicuspis*, *Harpyia milhauseri*, *Hermia tarcticristalis*, *Abraxas grosularia*, *Scopula punctata*.

Plazi a obojživelníci:

(Satalická bažantnice a Vnořský park, K. Kerouš, 1993):

Vnořský park byl zjištěn jakožto stěžejní stabilizující ekosystém pro celé širší území. Satalická bažantnice pak je významná z hlediska migračních rozptylů v jarním, postreprodukčním i hibernačním období. V obou CHÚ zjištěny druhy skokan hnědý, s. skřehotavý, ropucha obecná, r. zelená, ještěrka obecná, slepýš křehký, užovka obojková (*Rana temporaria*, *R. ridibunda*, *Bufo bufo*, *B. viridis*, *Lacerta agilis*, *Anguis fragilis*, *Natrix natrix*).

Ptáci:

(Satalická bažantnice a Vnořský park, V. Štancl, 1985–1989): Byly zjištěny 93 druhy ptáků, z toho 63 druhů s prokázaným nebo pravděpodobným hnízděním. Devět z nich je uvedeno v Červené knize ČR, např. slavík obecný, sova pálená, tůhák obecný, lejsek šedý, krahujec obecný, datel černý a strakapoud prostřední. Ještě významnější než sama přítomnost jsou patrně denzity některých druhů dané strukturou lesa.

Drobní savci:

(Satalická bažantnice a Vnořský park – V. Hanák a J. Čiháková, 1992): Zjištěno 8 druhů – myšice křovinná a lesní, norník rudý, hraboš obecný, myš domácí, rejsek obecný, bělozubka obecná, ojedinele rejsek vodní (*Apodemus silvaticus*, *A. flavicollis*, *Clethrionomys glareolus*, *Microtus arvalis*, *Mus musculus*, *Sorex araneus*, *Crocidura suaveolens*, *Neomys fodiens*).

Současná vegetace zkoumaného území

Chráněné území navazuje na zástavbu Satalic, od kterých je odděleno v jihozápadní a jižní části zdí. Vegetace území je tvořena lesem a dvojicí drobných travnatých ploch s nitrofilními

bylinnými lemy. V ochranném pásmu CHÚ směrem k Vinořskému parku jsou dále polní kultury a liniová zeleň alejí a křovinných doprovodů komunikací.

Syntaxonomický přehled vegetace:

Lesní:

Pruno-Fraxinetum – sušší varianta na přechodu k *Melampyro-Carpinetum*

Křovinná:

Sambucetum nigrae

Ligustro-Prunetum

Bylinná:

Campanulo rapunculoidis-Brachypodietum sylvaticae

Alliario-Chaerophylletum

Urtico-Aegopodietum

Prunello-Plantaginetum

Lesní porost odpovídá sušším typům as. *Pruno-Fraxinetum*, které se místy vyskytují v pramenných polohách. Pro tento typ je příznačná velká účast dubu, naopak absence olše, a pomístní zmlazování mezofilních dřevin (javory, habr) indikující již přechod k habrovým doubravám. V druhové skladbě lesního porostu v CHÚ se vyskytují všechny druhy dřevin uvedené v předchozí charakteristice potenciální vegetace, jen s výjimkou olše.

Les vznikl umělým zalesněním zemědělské půdy a to se projevilo na kvantitativní účasti jednotlivých druhů dřevin a na zvýšené živnosti půdy, která dále ovlivnila vysoký podíl nitrofilních druhů. Synantropní okolí lesa má za následek expanzi javoru mléče a kleny. Počet druhů hájových je v území o něco nižší, než bychom našli v přirozených porostech, což je patrně způsobeno izolací historicky nedávno (ca 1750), vzniklého lesa oproti jiným lesním celkům a snad i dřívějším lesním managementem (francouzský park, bažantnice).

Z celkové výměry porostní půdy 15,18 ha připadá na dub 4,79 ha (31,6 %), jasan 5,37 ha (35,4 %), lípu 0,45 ha (2,9 %), a javor klen 4,57 ha (30,1 %). Rozložení dřevin není v porostu rovnoměrné. V I. etáži má rozhodující zastoupení dub letní a jasan ztepilý, ve II. etáži javor klen a javor mléč, kdežto dub v této etáži i v podrostu téměř chybí. Jasan je více soustředěn v severní části porostu, lípa malolistá v západním a jižním okraji porostu. Výstavky buku jsou ve střední části porostu, v prostoru severně od loučky. U pěšiny v jižní části u cesty se vyskytuje modřín (14 ks).

V podrostu převládá angrešt, javor klen, místy i bez černý, javor mléč a zimolez kozi list.

Celkem se zde vyskytují tyto dřeviny: javor babyka, mléč, klen, habr, líska, hloh, brslen, buk, jasan, angrešt, břečťan, modřín, zimolez kozi list, z. pýřitý, střemcha, dub letní, rybíz alpský a červený, akát, bez černý, svida, lípa srdčitá, jilm habrolistý (*Acer campestre*, *A. platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Crataegus* cf. *curvisepala*, *Evonymus europaea*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*, *Grossularia uva-crispa*, *Hedera helix*, *Larix decidua*, *Lonicera caprifolium*, *L. xylosteum*, *Padus avium*, *Quercus robur*, *Ribes alpinum*, *R. rubrum*, *Robinia pseudacacia*, *Sambucus nigra*, *Swida sanguinea*, *Tilia cordata*, *Ulmus carpiniifolia*).

V bylinném patře převládají nitrofilní byliny, což je přirozená vlastnost lužních lesů, která je zde ještě posílena antropickým ovlivněním a historií porostu. Běžné jsou *Aegopodium podagraria*, *Anthriscus sylvestris*, *Impatiens parviflora*, *Anthriscus sylvestris*, *Circaea lutetana*, *Stachys sylvatica*, *Brachypodium sylvaticum*, *Campanula trachelium*, *Galium aparine*. Druhy hájové květeny mají v jarním aspektu velkou

pokryvnost, ačkoli počet druhů je nižší, než by odpovídalo přirozeným poměrům. Přítomny jsou např. *Ficaria bulbifera*, *Viola mirabilis*, *V. reichenbachiana*, *V. riviniana*, *V. x perplexa*, *Ajuga reptans*, *Gagea lutea*, *G. pratensis*, *G. minima*, *Anemone nemorosa*, *Lamium galeobdolon*, *Dryopteris dilatata*, *Carex sylvatica*, v ochranném pásmu území i *Mercurialis perennis*. Šíří se zde také zplanělá sněženka (*Galanthus nivalis*).

Výrazná je velmi členitá a dynamicky se vyvíjející struktura lesa blízká struktuře úvalových lužních lesů v Polabí. Místy mají dřevinná patra lesa charakter závěrového stadia přírodního lesa (Michal in Peříček et al. in print) s otvíráním porostních mezer po padlých stromech a rychlým dorůstáním stromů nižšího stromového patra do zápoje. Z hlediska hlavního motivu ochrany je rozhodující přítomnost padlých kmenů a zejména mrtvých nebo odumírajících stojících stromů.

Nelesní vegetace na dvou drobných enklávách a na světlinách u cest patří k jednak k běžným typům synantropních trávníků (zejm. *Prunello-Plantaginetum*), jednak k nitrofilním lemovým společenstvům tř. *Galio-Urticetea*. Přítomna je as. *Campanulo rapunculoidis-Brachypodietum sylvatici* (*Impatiento-Stychyon*), která dosud z ČR nebyla uváděna, a místy as. *Alliario-Chaerophylletum temuli* (sv. *Galio-Alliarion*) a *Urtico-Aegopodietum* (sv. *Aegopodion*).

V ochranném pásmu území je alej starých jírovců doprovázená keřovým pásem (as. *Sambucetum nigrae* a *Ligustro-Prunetum*).

Historie území a vývoj lesního hospodaření

Bažantnice vznikla na nelesní půdě, podle zjištění autorů Weber, Divila et Fišerová (1996) dokládají archivní mapy a plány, že zde pravděpodobně převažovaly polní kultury. Jednalo se o úpravu a zalesnění pozemků pro účely majitele panství, hraběte Prokopa Černína v letech 1750–1786. První vojenské („Josefské“) mapování, ca 1770, již ukazuje na periferii Satalic lesní plochu o výměře blízké dnešnímu CHÚ, okolo jsou v bezlesé a jednovárné agrární krajiě mapovány suché zemědělsky využívané plochy (což byla patrně pole, ale mohly by to být třeba i úhory či pastviny).

Podle Valešové (1982) se o bažantnici v Satalicích a bažantnici parku ve Vínorí zmiňuje topografický materiál Eichlerovy sbírky z roku 1826. Podle tohoto pramene byly park a bažantnice při Vínorí vybudovány v anglickém stylu, bažantnice u Satalic pak ve stylu francouzském. Z obou se získávalo jen málo dřeva pro vlastní potřebu.

Podle vzpomínek pamětníků tradovaných v Satalicích byl počátkem století lesní porost poměrně řídký zakmeněný, s převahou velkých starých dubů a snad s travnatým podrostem.

Valešová (1982) uvádí, že době zřízení rezervace byl vlastníkem pozemků místní národní výbor v Satalicích, okres Praha-sever. Vlastní rezervaci tehdy tvořil starý listnatý porost s jednotlivými borovicemi a louka se sezónními zábavními podniky. Starý lesní porost byl již tehdy hnízdištěm četného ptactva a již tehdy se zdůrazňuje omezení těžby na odstraňování polomů, vývrátů a souší, ale jen tehdy, pokud neobsahují dutiny vhodné pro hnízdění ptactva. Dřevo z lesních porostů není vhodné k technickému zpracování pro množství střepeň po náletu roku 1945. Odborný dohled nad hospodařením vykonával lesní závod Brandýs nad Labem v rámci platného LHP na období 1951–1960. V roce 1959 došlo k jednání za účasti zástupců LZ Brandýs nad Labem, MNV Satalice, KSPPOP Praha-KNV a SÚPPPOP k posouzení dodržování podmínek stanovených k ochraně rezervace. Bylo konstatováno, že porosty trpí poškozením z války a dochází k odumírání starých stromů. Pouhým odstraňováním odumřelých stromů však nebyly vytvářeny podmínky pro obnovu porostů, a tento stav trvá dodnes. Základní protokol k obnově LHP na období 1962–1971 stanovil v rezervaci pouze těžbu nahodilé a těžby, které si vyžádá postup přirozené obnovy. Případná umělá obnova měla být prováděna pouze dřevinami stanovištně vhodnými, místního původu a se zvláštním

zřetelem na parkový charakter lesního porostu a jeho využití pro rekreační účely. Bylo zdůrazněno zachování starých stromů, včetně ponechání podílu suchých a odumřelých stromů pro hnízdění ptactva a zachování význačné entomologické lokality.

Podle lesního hospodářského plánu na období 1972–1981 byla výměra porostní půdy v rezervaci 15,18 ha. V I. etáži byl zastoupen dub 45 %, jasan 42 % a javor klen 13 %, ve II. etáži převládá javor klen 70 %, jasan 20 %, lípa 10 %. Staré výstavky dubu se vyskytovaly po celé ploše porostu, ve střední části porostu se nachází několik starých buků. V podrostu převládá javor klen a jasan, je zde lípa, habr, buk, javor mléč. V keřovém patru převládá meruzalka srstka.

V I. etáži byla plánována mytní úmyslná těžba v rozsahu 1214 m² na ploše 2,13 ha skupinovým výběrem (0,20 ha), ve II. etáži probírka na ploše 4,55 ha, ve hmotě 19 m³. Předpis LHP nebyl naštěstí splněn, bylo však prováděno odstraňování jednotlivých polomů a vývrátů.

V LHP na období 1982–1991 pro LHC Zbraslav byl lesní porost SPR zařazen do hospodářského souboru chráněných území (viz tab.1), jako součást lesů zvláštního určení podle § 1 odst. 2 d) vyhlášky č.13/1978 Sb., v rámci kategorie lesů zvláštního určení LHC Zbraslav – rozhodnutí MLVH, ČSR ze dne 26. 6. 1981 č. j. 16201/ORLH/101/ODV/81. Na období 1982–1991 je zde plánována výchova porostu, při obnově LHP došlo ke změně číselného označení porostu. Porostní plocha SPR je vylišena jako 3. porostní skupina porostu 7 A polesí Újezd nad Lesy.

Kubiková (1992) konstatuje, že výkon LHP se omezil na odstraňování souší, a doporučuje obnovu dubu při zachování starých stromů. V první polovině 90. let bylo mnoho starých dubů odtěženo. Lesnický úpravena a tím ochranářsky znehodnocena JV část CHÚ, z níž se (dočasně) stal celkem běžný hospodářský les, výsadba dubů se nezdařila, na ostatním území pokračuje rozptýlená těžba starých stromů a likvidace souší.

3. Současné negativní vlivy a možnosti dalšího ohrožení (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. c)

Chráněné území navazuje na zástavbu obce Satalice, od které je odděleno v jihozápadní a jižní části zdi.

Poměrně hustá síť cest a pěšin umožňuje dobrou prostupnost území, která je mimo cesty v některých částech omezena podrostem meruzalky srstky (*Grossularia uva-crispa*), případně hustým porostem zmlazujících javorů (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*) a bezu černého (*Sambucus nigra*).

Území je intenzivně využíváno pro krátkodobou rekreaci zejména obyvateli Satalic. Je ohrožováno občasnou jízdou na kolech a motocyklech nebo koních. V území je občas odhazováno menší množství odpadků (zejména při zdi, která sousedí se silnicí Satalice–Radonice).

Vegetace CHÚ je nepřímou ovlivňována také splachy živin z okolních polí, které jsou příčinou masového výskytu nitrofilních synantropních rostlin (kopřiva dvoudomá – *Urtica dioica*, bez černý – *Sambucus nigra*), zejména v severní části území.

Ohrožení imisemi je vzhledem k blízkosti velkoměsta dosti aktuální. Území leží v pásmu ohrožení C.

Nepřímé vlivy prostředí působí negativně na zdravotní stav porostů, který je také ne zcela uspokojivý. Řada stromů je odumírajících a proschlých. Značné procento dubů je napadeno tracheomykózou.

Bažantnice v Satalicích je součástí honitby, kterou spravuje honební společenstvo Vínůř.

4. Rozbor současného stavu porostů (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 4, písm. a)

Porosty v CHÚ Bažantnice v Satalicích jsou blízké polopřirozenému složení. Nevyžadují speciální úpravy pro zajištění další existence chráněného fenoménu. Je však třeba dodržovat hlavní směr technologických postupů řízení vývoje porostů a konkrétní doporučení pro jednotlivé porostní skupiny, které bylo zpracováno v tomto "plánu péče".

5. Stanovení hlavních směrů a technologických postupů řízení vývoje pro základní jednotky – soubory lesních typů (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 4, písm. b)

Typologický průzkum lesa

Typologický průzkum LHC Brandýs nad Labem zpracoval v roce 1971 ing. Jan Bursík z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (nyní Lesprojekt) Brandýs n/L.

Polesí Újezd n/L. spadá do podoblasti b) – okrajová pásma lesní oblasti č.17 Polabí. V SPR byl vylišen pouze jeden lesní typ 1 D 3 – obohacená habrová doubrava bršlicová na bohatých deluviích. Současná skladba porostu je pozměněná, vedle dřevin odpovídajících přirozené skladbě určeného souboru lesních typů se zde výrazně prosazuje jasan a javor klen, který ve II. etáži a v podrostu místy převládá. Dub je zastoupen pouze v I. etáži, přirozeně nezmlazuje. V dalším vývoji porostní skladby je nutné počítat s umělou obnovou dubu a lípy a se započítáním obnovy na narušených plochách porostu s převládajícím zastoupením jasanu a klenu. Současný charakter porostu je dán jeho založením (parková plocha) a způsobem hospodaření, které bylo omezeno pouze na výběr odumírajících stromů. Uplatňuje se zde silně i vliv okolí (myslivost, rekreace, zemědělství).

Při řízení vývoje lesních porostů je třeba dodržovat následující zásady:
(konkrétní návrhy jsou zpracovány podle jednotlivých porostních skupin v kapitole č.8)

- řídit vývoj lesních porostů tak, aby se udržela druhová struktura porostů s přirozenou druhovou skladbou
- využít přirozenou obnovu, včetně jilmu
- zajistit trvalou etážovitou strukturu postupnou maloplošnou obnovou po 0,1 – 0,2 ha
- přednostně z porostů odstraňovat nepůvodní, expanzivně se šířící akát (*Robinia pseudoacacia*) a přemnožený bez černý (*Sambucus nigra*)
- postupně vylučovat další nepůvodní dřeviny: jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) a modřín opadavý (*Larix decidua*)
- pro zásahy do porostů používat šetrné technologie, aby nedocházelo k poškozování okolních stromů

6. Rámcové směrnice způsobu řízení vývoje lesních porostů

Doporučení jsou uvedena pro soubor lesních typů, který se v území vyskytuje a je uveden v hospodářské knize. Jelikož skladbu porostů v CHÚ je třeba co nejvíce přizpůsobit potenciální přirozené vegetaci, je doporučený způsob hospodaření v lesních porostech zpracován podle publikace Petříček et al (v tisku), s přihlédnutím k potenciální přirozené vegetaci a podmínkám CHÚ Bažantnice v Satalicích. Hospodářský soubor a soubor lesních

typů podle Petříček et al. (v tisku) odpovídá fytoecologickým jednotkám geobotanické mapy potenciální přirozené vegetace (Kubíková 1992).

Porostní skupina v CHÚ Bažantnice v Satalicích	Soubor lesních typů (podle hospodářské knihy)	Fytoecologická jednotka podle mapy potenc. přirozené vegetace (Kubíková 1992)	Hospodářský soubor a soubor lesních typů (podle srovnávací tabulky Petříček et al. (v tisku)
7 A 1234	1 D obohacená habrová doubrava	<i>Pruno-Fraxinetum</i>	Hospodářský soubor 19: Hospodářství lužních stanovišť Lesní typ: 2 L – potoční luh

Rámcové směrnice způsobu řízení vývoje lesních porostů

Stávající hospodářský soubor: 245

Soubor lesních typů: 1D

HS a SLT podle Petříček et al (v tisku): HS 19b, SLT 2 L

Porostní skupiny: 7 A 1, 2, 3, 4

Převažující terénní typ: nívné plošiny a mírné svahy s periodicky neúnosným povrchem

Přirozená druhová skladba: db 3–6, hb 0–2, jv +–2, js 1–3, jl 1–3, lp +–2, oll +–1

Cilová porostní struktura: plně zapojené, výrazně etážově složitě, dvou- až tříetážové porosty, směsi dřevin různého věku dožití, pěstebně náročné

Obmýtlí: db 150–160 (–200) let, js 90–120 let, ak 130 let

Obnovní doba: 30 let

Obnovní způsob: Nejprve likvidujeme keřové podrosty a redukuje nárosty nežádoucích dřevin, obsekne semenné duby a nedostaví-li se při nejbližším semenném roce dubu zmlazení, nastupuje seč domýtná s umělou obnovou a racionálním oplocením vybraných dřevin. Do kultury necháváme zásadně zarůst dubové výstavky a ponecháváme vhodné jedince jako doupné stromy. Je vhodné udržovat a vytvářet les s trvalou etážovou strukturou, která je těmto porostům nejpřirozenější. Střední les s předrženými výstavky je výhodný jak z hospodářského hlediska, tak je současně přínosem pro krajinný ráz a biodiverzitu.

Přirozená obnova: ztížena vysokou buřením, je třeba využít přirozeného zmlazení, bude třeba doplnit sadbou: db, lp, hb

Úživnost: mimořádně úživná

Ohrožení porostů: značně buření, poklesy podzemní vody. Všechna věková stadia dubu žírem hmyzu na asimilačních orgánech s tracheomykózou

Ohrožení půdy: pokles hladiny podzemní vody může způsobit změnu charakteru půdního substrátu, a tím přeměnu druhového složení a vznik druhotné habrové doubravy.

6. Plán péče podle jednotlivých porostních skupin

V mapě porostních skupin na území CHÚ Bažantnice v Satalicích nejsou porostní skupiny 7A 1–4 rozlišeny.

Proto tato kapitola obsahuje doporučení pouze pro tuto soubornou porostní skupinu, která byla podle charakteru porostu a z toho vyplývajících návrhů na jejich ošetření rozdělena na dvě dílčí území. Tato území jsou uvedena v mapové příloze č. 1.

V porostní skupině je nutno vždy ponechat minimálně 10 doupných stromů, a to tak, aby byly rozmístěny pokud možno rovnoměrně. Upřednostňovány budou duby a jilmy.

Zároveň je nutné ponechat namísto význačné padlé exempláře, t.j. stromy, které mají ve výčetní výšce obvod větší než 350 cm.

Poznámka: Z porostů je nutné v první řadě odstranit akáty, které mají nepříznivý vliv na okolní vegetaci. Při jejich kácení je nutné ošetření arboricidem. Pouhé vykácení je neúčinné, neboť mají velkou schopnost zmlazovat.

7 A 1, 2, 3, 4/1:

Současný stav: porost blízký přirozenému složení

Složení stromového patra: db 3–4 (nezmlazuje), jas 4–5 (zmlazuje málo), jv 2, hb +, lp +, třešeň ptačí +, jeřáb +, md +

Keřové patro: převládá silně zmlazující javor (zejména *Acer pseudoplatanus*), hojně se vyskytují srstka (*Grossularia uva-crispa*), v menší míře se vyskytují svída krvavá (*Cornus sanguinea*), střemcha hroznovitá (*Padus racemosa*), hloh (*Crataegus* sp.), jilm (*Ulmus laevis*).

Bylinné patro: značně synantropizováno, převládají *Anthriscus sylvestris*, *Impatiens parviflora*, *Aegopodium podagraria*, *Poa trivialis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Urtica dioica*, *Stachys sylvatica*.

Doporučená opatření:

Omezovat nálety javoru, maloplošnou obnovou po 0,08–0,2 ha dosáhnout postupně etážovitosti porostu. Dosazovat duby a habry a podporovat přirozenou obnovu jasanu a lípy. Postupně odtěžit dospělé modřiny, které jsou v území nepůvodní dřevinou.

7 A 1, 2, 3, 4/2:

Současný stav: porost blízký přirozenému složení

Složení stromového patra: db 3–4 (nezmlazuje), js 4–5 (zmlazuje málo), jv 2, hb +, lp +, akát +, třešeň ptačí +, jeřáb +. Mladší jedinci stromového patra jsou tvořeni téměř výhradně javory.

Keřové patro: je tvořeno převážně mladými rostlinami javorů, hodně zmlazuje bez černý (*Sambucus nigra*), množství dřevin bylo omezeno pěstebním zásahem

Bylinné patro: převládá netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*).

Provedená dosadba dubu byla neúspěšná (přežily pouze tři exempláře).

Doporučená opatření:

Odstranit z porostu akáty. Při jejich likvidaci je nutné používat arboricidní přípravek. Maloplošnou obnovou po 0,1–0,2 ha dosáhnout postupně etážovitosti porostu. Podpořit přirozenou obnovu jasanu a dosazovat duby.

8. Plán péče pro území mimo lesní půdní fond (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 5, písm. a, b)

Na loučce (parcelní číslo 924) ve střední části území byl v minulosti vybudován taneční parket. V současné době zarůstá náletem jasanů a javorů. Na jediném místě v CHÚ zde zmlazuje dub letní.

Louku je třeba dvakrát ročně kosit a odstraňovat pokosenou travu.

9. Návrh na technické zabezpečení a vybavení území pro účely vědecko-výzkumného a výchovného využití (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 6)

Doplnění označení PR a jejich hranic:

- na přístupových cestách doplnit a správně umístit označení PR tabulemi (nevhodně umístěné označení mezi PP Bažantnice v Satalicích a PR Vinořský park; tabule je umístěna mimo hranice PR)
- po celém obvodu PP obnovit označení červenými pruhy

V území není nutné budovat zvláštní vybavení pro účely vědecko- výzkumného a výchovného využití. Stručnou zmínku o vzniku a přírodovědecké hodnotě území je možné doplnit na stávající informační tabuli.

10. Zamezení nebo minimalizace nežádoucích vlivů okolí (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. a)

Navrhujeme následující opatření:

Upravit režim hospodaření v ochranném pásmu CHÚ, zejména v jeho severní části. Cílem je především potlačit silnou synantropizaci CHÚ, ke které dochází vlivem splachů z okolních, zemědělsky využívaných pozemků. Bylo by vhodné založit luční pás podél hranice v CHÚ, případně zatravnit vybrané plochy orné půdy spolu s úpravou způsobu hospodaření na orné půdě (minimalizovat hnojení, zvolit vhodný osevňovací postup a technologii obhospodařování).

11. Návrh opatření k uchování takových vývojových stadií ekosystému, jež jsou potřebné k zachování druhové rozmanitosti (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. b)

1. V první řadě je třeba z porostů odstranit akát. Dále je třeba omezit porosty bezu černého (*Sambucus nigra*) a silně zmlazujícího javoru (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*).
2. Podporovat obnovu a rozvoj porostů s přirozenou skladbou (dosazovat duby, zvýhodňovat zmlazené jasany).
3. Zamezit splachům živin z okolních polí v severní části území vytvořením pásu travního porostu podél hranice CHÚ.

12. Návrh na odstranění nežádoucích objektů, zařízení, skládek apod. (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. c)

Na parcele č. 924 se nacházejí zbytky tanečního parketu, které by bylo vhodné odstranit. Toto zařízení není již dlouho využíváno a působí v území neestetickým dojmem.

13. Návrh na usměrnění hospodářského či jiného využívání území (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. d)

1. Obnovu lesního porostu zaměřit na přirozenou skladbu porostů (viz kap. 6) a hospodařit podle doporučení tohoto plánu péče.
2. Ve výchovných zásadách eliminovat akáty, modřiny, jírovce a omezit podrost bezu černého a zmlazujícího javoru.

14. Návrh na využití území pro vědecko-výzkumné a osvětové účely (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. e)

V současné době není toto CHÚ využíváno pro vědecko-výzkumné účely.

15. Návrh praktických opatření, zajišťujících ochranu území (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 1, písm. f, g)

1. Zajistit hospodaření v souladu s plánem péče.
2. Na informačních tabulích při vstupech do CHÚ uvést podmínky pohybu v území s výčtem nepovolených aktivit.
3. Zajistit strážní službu.
4. Neumísťovat do území žádná zařízení sloužící myslivosti.

16. Předběžné finanční vyčíslení nákladů na uskutečnění navržených opatření (vyhl. č. 395/92 Sb., § 10, odst. 3, písm. d)

- ☞ Odstranění zbytků tanečního parketu na parcele č. 92420 000 Kč
- ☞ Redukce akátů a modřínů – jednotlivý výběr z porostů –
zvýšení nákladů na rozptýlenou těžbu a přibližování minimálně
o 50 %, náklady na arboriciddle rozsahu opatření
- ☞ Obnovení hraničního značení CHÚ 20 000 Kč

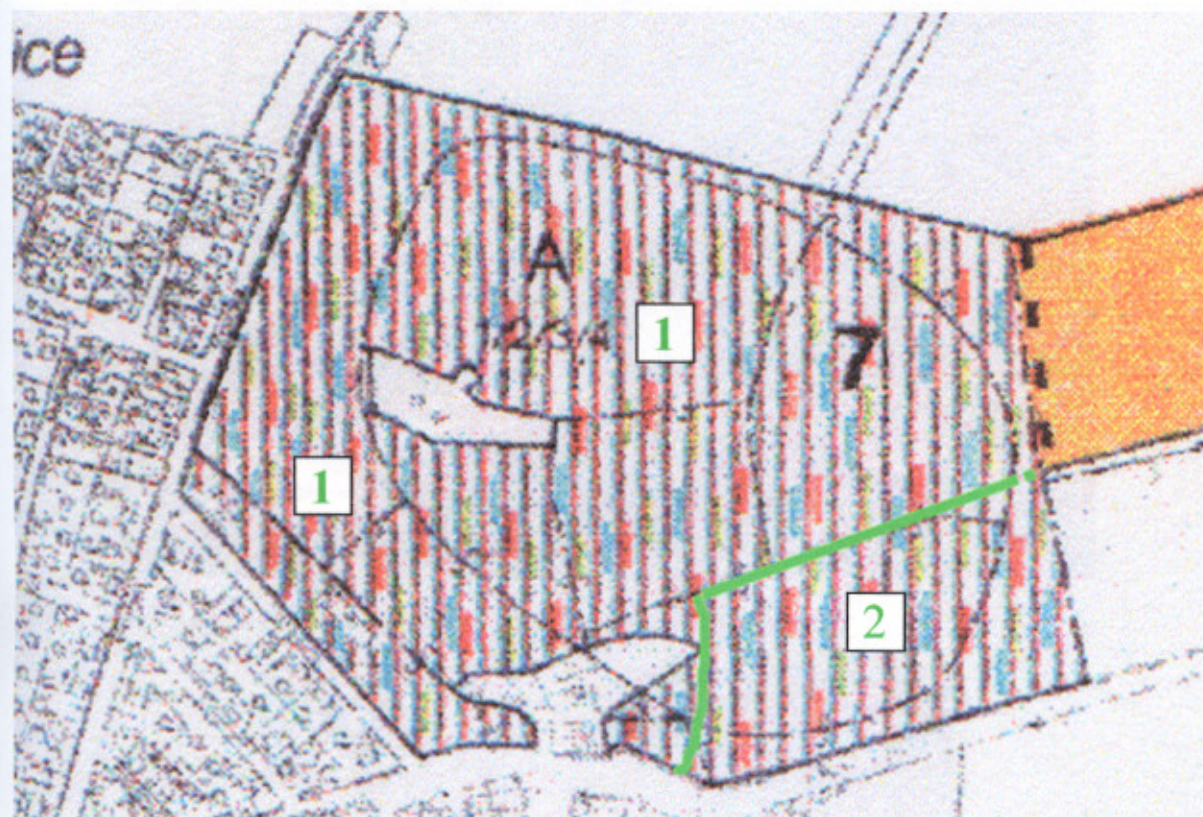
Použitá literatura a podklady:

- Kubíková J. (1992): Vegetační poměry SPR Bažantnice v Satalicích a CHPV Vinořský park. – *Natura Pragensis*, Praha, 8: 203–214.
- Weber M., Divila J. et Fišerová D. (1996): Povodí Vinořského potoka – studie ochrany a rozvoje vybraných ploch. – m. s. [depon. in: Magistrát hl. m. Prahy, Odbor životního prostředí].
- Valešová H. (1982): Inventarizační průzkum SPR Bažantnice v Satalicích – lesní půdní fond. – m. s. [depon. in: Knihovna AOPK, Praha].
- Moravec J., Neuhäusel R. et al. (1992): Přirozená vegetace hl. m. Prahy a její rekonstrukční mapa. – Academia, Praha.
- Kubíková J.(1983): Botanický inventarizační průzkum SPR Bažantnice v Satalicích a CHPÚ Vinořský park. – m. s. [depon. in: Knihovna AOPK, Praha].
- Petříček V. et al.: Péče o chráněná území přírody [v tisku].
- Neuhäuslová Z. et al. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – Academia, Praha.

Ostatní podklady:

- Lesní hospodářský plán LHC Zbraslav pro období 1992–2001.
Rezervační kniha.

Příloha 1: Mapa k plánu péče podle porostních skupin



1 ————— Číslo a hranice porostní podskupiny

Příloha 2: Fotodokumentace k plánu péče o přírodní památku Bažantnice v Satalicích



Obr. 1 Zbytky bývalého tanečního parketu v centrální části chráněného území



Obr. 2 Přehoustlý podrost zmlazujících javorů v severní části území